

დადებითი გადაწყვეტილების მიღების შემთხვევაში საკრედიტო ოფიცერი სთხოვს პოტენციურ მსესხებელს, მიაწოდოს დამატებითი დოკუმენტაცია და ინფორმაცია, რათა გაგრძელდეს პროექტის დამუშავება. ეს დოკუმენტები და ინფორმაცია ორ ჯგუფად იყოფა:

1) ინფორმაცია პოტენციური მსესხებლის შესახებ:

- სადამფუძნებლო დოკუმენტაცია;
- ბოლო წლების ბალანსი;
- ბოლო წლების მოგება-ზარალის ანგარიში;
- ფულადი მოძრაობის უწყისები;
- გარე და შიდა ანგარიშგების ფორმები;
- საგადასახადო დეკლარაციები;
- მიმდინარე ინფორმაცია.

2) პროექტთან დაკავშირებული ინფორმაცია:

- პროექტის ტექნიკურ-ეკონომიკური დახასიათება;
- ბიზნესგეგმა.

ყოველივე ამის შემდეგ ბანკი გადადის სესხის გაცემის შემდეგ ეტაპზე – იწყება პოტენციური მსესხებლის კრედიტუნარიანობის შეფასება, რომელიც არის საკვანძო ეტაპი კომერციული ბანკის მიერ კრედიტის გაცემის შესახებ გადაწყვეტილების მიღებისას.

15.3. პროექტის დამუშავება, კრედიტის დამტკიცება და საკრედიტო ხელშეკრულების გაფორმება

მას შემდეგ, რაც საკრედიტო ოფიცრის მიერ შესწავლილ იქნება წარმოდგენილი პროექტი, მსესხებლის კრედიტუნარიანობა და კრედიტის უზრუნველყოფა, იგი ამზადებს მას დასამტკიცებლად. თუმცა, მის დამტკიცებამდე ბანკის სხვა სტრუქტურები (იურიდიული, რისკების მართვის, საკრედიტო ანალიზისა და უსაფრთხოების სამსახურები) წარმოადგენენ დასკვნებს თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში პროექტთან და მსესხებელთან დაკავშირებით.

ამის შემდეგ პროექტი გადის დამტკიცების ეტაპს უფლებამოსილ ორგანოზე. ბანკის საკრედიტო პოლიტიკიდან გამომდინარე, ეს შეიძლება იყოს სხვადასხვა დონის უფლებამოსილი პირი ან ორგანო (ფილიალის საკრედიტო კომიტეტი, მცირე საკრედიტო კომიტეტი, დიდი საკრედიტო კომიტეტი). უფლებამოსილი ორგანოს სხდომაზე ხდება წარმოდგენილი არგუმენტების (წერილობითი დასკვნების) მოსმენა ყველა იმ მხარისაგან, რომლებმაც მონაწილეობა მიიღეს პროექტის დამუშავებაში, ხდება პოზიციების შეჯერება და საბოლოო გადაწყვეტილების მიღება. გადაწყვეტილება ფორმდება ოქმის სახით, რომელსაც ხელს აწერს კომიტეტის ყველა წევრი. ამ ოქმით შეიძლება პროექტი დამტკიცდეს წარმოდგენილი ან მისგან განსხვავებული პირობებით.

საკრედიტო კომიტეტი თავისი გადაწყვეტილებით ამტკიცებს გასაცემი კრედიტის პარამეტრებს: კრედიტის სახეობას, მოცულობას, ვადას, გაცემისა და დაფარვის გრაფიკს, უზრუნველყოფას, საპროცენტო განაკვეთს და ა.შ. ეს პარამეტრები შეიძლება განსხვავდებოდეს პოტენციური მსესხებლის მიერ

მოთხოვნილი პირობებისაგან, გადაწყვეტილება ეცნობება მსესხებელს და განსხვავების არსებობის შემთხვევაში ხდება ბანკისა და მსესხებლის პოზიციების დაახლოება და საბოლოო შეთანხმებამდე მისვლა. კომპრომისის გამოძებნისა და მხარეების შეთანხმების შემთხვევაში იწყება საკრედიტო ხელშეკრულების მომზადება. რა თქმა უნდა, როგორც წესი, ყველა ბანკში არსებობს დამტკიცებული ტიპური ხელშეკრულების ფორმები, რომლებიც წარმოადგენენ ყოველი კონკრეტული საკრედიტო ხელშეკრულების საფუძველს.

საკრედიტო ხელშეკრულება არის იურიდიული წერილობითი შეთანხმება კომერციულ ბანკსა და მსესხებელს შორის, რომლის თანახმადაც, ბანკი იღებს ვალდებულებას, მიაწოდოს მსესხებელს კრედიტი შეთანხმებული მოცულობით, ვადით და ფასით, ხოლო მსესხებელი – გამოიყენოს კრედიტი დანიშნულებისამებრ, დააბრუნოს დროულად და შეთანხმებულ პროცენტთან ერთად.

თანამედროვე საკრედიტო ხელშეკრულება, როგორც წესი, მოიცავს შემდეგ მუხლებს:

- I. პრემბულა, ანუ შესავალი;
- II. ძირითადი ცნებები;
- III. ხელშეკრულების საგანი;
- IV. დაკრედიტების პირობები (კრედიტის გაცემისა და დაფარვის წესი);
- V. პროცენტის დარიცხვისა და გადახდის წესი;
- VI. მხარეთა უფლებები და მოვალეობები;
- VII. კრედიტის დაფარვის უზრუნველყოფა;
- VIII. მხარეთა პასუხისმგებლობა და საჯარიმო სანქციები;
- IX. დავების განხილვის წესი;
- X. მხარეთა რეკვიზიტები.

შესავალში (პრემბულა) მოცემულია ხელშეკრულების ნომერი, მისი დადების თარიღი და ადგილი. ასევე საკრედიტო გარიგების მხარეები და მათი წარმომადგენლები, რომლებიც უფლებამოსილნი არიან ხელი მოაწერონ აღნიშნულ ხელშეკრულებას.

ძირითად ცნებებში, როგორც წესი, მოცემულია ხელშეკრულებაში გამოყენებული სპეციფიკური ტერმინების განმარტებები და შინაარსი.

ხელშეკრულების საგანში აღინიშნება საკრედიტო ხელშეკრულების არსებითი პირობები: კრედიტის თანხა, მიზანი, პროცენტი და სხვ.

დაკრედიტების პირობები (კრედიტის გაცემისა და დაფარვის წესი) – ამ მუხლში ჩამოყალიბებულია, თუ რომელი დოკუმენტების საფუძველზე ეხსნება მსესხებელს სასესხო ანგარიში, სასესხო ანგარიშის ნომერი, რომელზეც მოხდება გაცემული კრედიტის აღრიცხვა. აქვე ხდება კრედიტის დაფარვის მექანიზმის აღწერა (ერთიანად თუ გრაფიკის შესაბამისად, კონკრეტული თანხების მითითებით), ვადამდელი დაფარვის პირობები და სხვ.

პროცენტის დარიცხვისა და გადახდის წესი – ხელმომწერი მხარეები თანხმდებიან პროცენტის დარიცხვის წესზე, მისი გადახდის პერიოდულობაზე. აქვე აღინიშნება ვადაგადაცილებული დავალიანების შემთხვევაში საპროცენტო განაკვეთის ოდენობა და სხვა საჯარიმო სანქციები.

მხარეთა უფლებებისა და მოვალეობების მუხლში დანვრილებით აღიწერება ბანკისა და მსესხებლის უფლებები და მოვალეობები. ისინი უნდა ემყარებოდეს ქვეყანაში მოქმედ კანონმდებლობას.

კრედიტის დაფარვის უზრუნველყოფა – ამ მუხლში ხდება აღნიშვნა ბანკსა და მსესხებელს შორის დადებული საგირავნო ხელშეკრულებისა ან სხვა სავალო ვალდებულებისა, რომელიც წარმოადგენს კრედიტის დაფარვის უზრუნველყოფისა და მისი დაფარვის მეორად წყაროს.

მხარეთა პასუხისმგებლობა და საჯარიმო სანქციები გულისხმობს ხელმომწერი მხარეების პასუხისმგებლობას და შესაძლო საჯარიმო სანქციებს მათი შეუსრულებლობის შემთხვევაში.

დავების განხილვის წესში აღწერილია მხარეებს შორის შესაძლო დავების ან შეუთანხმებლობისას შემთხვევაში მათი გადაჭრის გზები მოქმედი კანონმდებლობის ფარგლებში.

მხარეთა რეკვიზიტები – ამ მუხლში მოცემულია მხარეთა იურიდიული სტატუსი და დასახელება, ანგარიშების ნომრები, იურიდიული მისამართები, ხელშეკრულების ხელმომწერი თანამდებობის პირები და ბეჭდის ადგილი.

საკრედიტო ხელშეკრულების საბოლოო ვარიანტის ვიზირება წარმოებს ორივე მხარის იურისტების მიერ და ხდება ხელმოწერა, ერთი მხრივ, კომერციული ბანკის ხელმძღვანელის, მეორე მხრივ კი – მსესხებლის მიერ.

15.4. კრედიტის დაფარვა და საკრედიტო ხელშეკრულების პირობების შესრულების მონიტორინგი

კრედიტის დაფარვა ხორციელდება ან ერთიანი თანხით, ერთდროულად კრედიტის ვადის დადგომისას, ან გარკვეული პერიოდულობით კრედიტის მთელი ვადის განმავლობაში, წინასწარ შეთანხმებული დაფარვის გრაფიკის შესაბამისად. კრედიტის დაფარვების გრაფიკი გათვალისწინებულია საკრედიტო ხელშეკრულებით. რა თქმა უნდა, შესაძლებელია კრედიტი დაფარულ იქნეს ვადაზე ადრე მთლიანად ან ნაწილობრივ. ვადაზე ადრე დაფარვის შემთხვევაში შეიძლება საკრედიტო ხელშეკრულებით გათვალისწინებული იყოს ჯარიმის გადახდა.

კრედიტის დაფარვა შეიძლება მოხდეს მსესხებლის ანგარიშიდან ჩამონერის ან სალაროში ნაღდი ფულის შემოტანის გზით, შესაძლებელია ასევე სხვა ბანკიდან მოხდეს სახსრების გადმორიცხვა კრედიტის დასაფარავად. კრედიტის დაფარვისას, პირველ რიგში, იფარება ვადაგადაცილებული დავალიანება (ასეთის არსებობის შემთხვევაში), შემდეგ – იმ პერიოდისათვის არსებული პროცენტის თანხა და ბოლოს – დარჩენილი თანხით ხდება კრედიტის ძირითადი თანხის დავალიანების შემცირება.

თუმცა, სესხის დაფარვამდე, როგორც ბანკს, ისე სესხის გაცემაზე პასუხისმგებელ საკრედიტო ოფიცერს უნევს მეტად საპასუხისმგებლო და ხშირად მრავალწლიანი მონიტორინგის მუშაობის ჩატარება თითოეულ სესხზე. საკრედიტო ოფიცრის საქმიანობა და პასუხისმგებლობა არ მთავრდება კრედიტის დამტკიცებით. პირიქით, კრედიტის გაცემის შემდეგ იგი რეგულარულად უნდა ადევნებდეს თვალყურს საკრედიტო ხელშეკრულების შესრულების მიმდინარეობას კონკრეტული სესხების ქრილში.